VREDESKOERIER
'T KAN ANDERS
TIJDSCHRIFT VOOR EEN LEEFBARE WERELD

Los nummer:

Magazine-editie
(12 pagina's) € 1,50

Mini-editie
(4 pagina's) € 0,50

UITGAVE: PAIS, HUMANISTISCH VREDESBERAAD & HAAGS VREDES PLATFORM, JAARGANG 27, NUMMER 5, ZOMER 2004

Demonstratie in Amsterdam tegen de bezetting, zaterdag 26 juni

'Machtsoverdracht' Irak schijnvertoning

De nieuwe VN-resolutie over de 'machtsoverdracht' in Irak is een schijnvertoning, vindt het 'Comité 26 juni', een samenwerkingsverband van Irakese, Palestijnse, Marokkaanse, Turkse en socialistische organisaties. Op zaterdag 26 juni zal daarom internationaal gedemonstreerd worden tegen de bezetting van Irak. In Nederland organiseert het comité die dag een demonstratie: 13.00 uur op de Dam in Amsterdam.

VN-resolutie rookgordijn
Niemand moet illusies hebben over hoe diep de bezetting van Irak in een crisis is geraakt. Met de nieuwe VN-resolutie proberen Bush en Blair een rookgordijn op te werpen om hun bezetting van Irak voort te zetten. In werkelijkheid is dit de zoveelste leugen die ze aan de wereld proberen te verkopen, net als het verhaal over de massavernietigingswapens en de link met Al Qaida. Met de aanwezigheid van buitenlandse troepen zal de bezetting voortduren. Ondertussen is de Irakezen zelf niets gevraagd en wijzen opiniepeilingen uit dat een overgrote meerderheid de regeringsraad niet erkent.

CIA
Ayad Allawi, de nieuwe premier van Irak, staat aan het hoofd van het 'Iraqi National Accord (INA)', de door de CIA gesteunde groep die verantwoordelijk is voor de claim dat Saddam Hoessein binnen 45 minuten massavernietigingswapens kon lanceren. Toen VN-gezant Lakhdar Brahimi probeerde om meer onafhankelijke kandidaten in de regeringsraad te krijgen werd dit geblokkeerd door de VS. De VN zelf zal enkel een 'leidende rol' krijgen in het 'assisteren' en 'adviseren' van de regeringsraad in het 'overgangsproces'. De buitenlandse troepen blijven onder Amerikaans bevel . Het door de 'Provisional Coalition Authority (CPA)' uitgezette economische beleid van privatiseringen en contracten voor Amerikaanse multinationals blijft onaangetast. Volgens de CPA zullen ook na de 'machtsoverdracht' op alle sleutelposities in de ministeries Amerikanen worden benoemd.

De werkelijke leider van Irak zal John Negroponte zijn, de organisator van de doodseskaders in Centraal-Amerika in de jaren tachtig en toekomstig Amerikaans ambassadeur in Irak.
Zijn nieuwe ambassade die in Bagdad gebouwd wordt, met 3000 personeelsleden de grootste ter wereld, krijgt de toerusting van een tweede regeringscentrum. *We hebben niet te maken met een machtsoverdracht, maar met een poging om het koloniaal bestuur in een nieuwe verpakking te gieten. En zolang de VS en zijn bondgenoten militair, politiek en economisch de dienst uitmaken kan geen enkele 'hervorming' van het bestuur leiden tot werkelijke democratie.*

Daarom eisen we de terugtrekking van alle buitenlandse troepen.
Op zaterdag 26 juni - vier dagen voor de zogenaamde machtsoverdracht - begint een internationale week van actie tegen de bezetting. Om onze woede te tonen over de moorden en martelingen die worden gepleegd onder een misdadige bezetting zullen we ook die dag in Nederland de straat op gaan. We nodigen iedereen die een krachtig geluid tegen de bezetting wil laten horen uit om deel te nemen en te helpen met de mobilisatie.

Comité 26 juni (persbericht)

Zaterdag 26 juni
Demonstratie TROEPEN UIT IRAK
13.00 uur, Dam Amsterdam.
Informatie:
Comité 26 juni, 06-28623741,
initiatief26juni@yahoo.com

Anti-nucleaire 'Tour de France' succesvol!

Behalve diverse steden deed de Tour ook vele kleinere plaatsen aan, zoals St. Nicolas de Redon (Loire Atlantique). Bij een groot nucleair teken, gedrapeerd op een veld in de omgeving van het stadje, vormden 2000 anti-nucleaire bondgenoten samen de woorden SORTONS-EN, laten we ermee ophouden.

Foto: Reseau Sortir du Nucléaire

Lees verder op pagina 2 over een opmerkelijke 'Tour de France'

Anti-nucleaire 'Tour de France' succesvol!

Met een demonstratie in de stad Rouen kwam op 22 mei een einde aan de laatste etappe van een succesvolle anti-nucleaire 'Tour de France'. Het 'hart' van de Tour, een internationale karavaan met de podiumwagen en een bus van Theaterstraat, de mobiele keuken van Rampenplan, een rijdende tentoonstelling over duurzame energie, theatermensen, musici, videomakers en digitale experts, kon in Rouen terugzien op een enerverende propagandatocht van 4000 km door bijna heel Frankrijk.

De eerste van de 28 etappes van de Tour begon op 24 april in de Elzas. De tocht voerde verder naar tal van de 58 Franse kerncentrales, onderzoekslocaties voor de productie van mini-kernwapens, nucleaire afvaldepots, kernwapenbases, verrijkings- en opwerkingsfabrieken, productiebedrijven voor brandstofstaven en ook naar enkele van de in Frankrijk schaarse centra voor de productie van duurzame energie, zoals windmolenparken.

Overal pakte de karavaan uit met aansprekende manifestaties, vaak in samenwerking met lokale activisten. Bij diverse objecten werd niet alleen gedemonstreerd, maar ook geblokkeerd. Wanneer in sommige regio's de opkomst tegenviel, of de lokale voorbereiding te wensen overliet, hield de karavaan de moed erin. Al met al bereikte de Tour op directe wijze vele tienduizenden stedelingen en plattelanders. En kan het toeval zijn dat het staats-electriciteitsbedrijf EdF, eigenaar van de kerncentrales, tijdens de Tour-periode een voorlichtingscampagne startte?

Volgens de organisatoren, het 'Reseau (netwerk) Sortir du Nucléaire' was de Tour een groot media-succes: via landelijke en regionale TV-zenders en ook via de schrijvende pers kreeg de Tour en z'n boodschap aandacht van miljoenen Fransen. Het is nu aan de landelijke beweging 'Sortir du Nucléaire' om voort te bouwen op de resultaten van de Tour.

De beide initiatiefnemers van de Tour, Elise Leijten en Rob Boogert mogen nu hun busje vol infomateriaal, Chirac- en Magere Hein-requisieten - inclusief die van nucleair lobyist Pi Nokkio - leegruimen voor een welverdiende vakantie: in Frankrijk? gva

Een van de weinige toeristische attracties die de anti-nucleaire 'Tour de France' aandeed was Mont St. Michel, middeleeuws bolwerk op een schiereilandje pal aan de kust tussen Bretagne en Normandië. Op het spandoek: nucleaire activiteiten doden de toekomst.
Foto: Elise Leijten

Gezamenlijk september-nummer met ProcesNieuws-Kernwapens Weg!

Als resultaat van de nauwe samenwerking tussen de redacties van Vredeskoerier 't Kan Anders en ProcesNieuws-KernwapensWeg! komt komende september '04 een gezamenlijk nummer *) uit. Wij hopen, dat onze lezers én die van het zusterblad dit appreciëren. Laat ons uw reactie horen!

*) magazine- én, daarnaast, een mini-editie

De redactie van Vredeskoerier 't Kan Anders

Getuigen gevraagd van arrestatie van burgerinspecteurs kernwapenbasis Volkel

Op 18 januari 2003 werden talrijke burgerinspecteurs op kernwapenbasis Volkel gearresteerd. Ruim honderd van hen werden in onacceptabele omstandigheden - koude, geen eten of iets warms te drinken en sommigen langer dan zes uur - vastgehouden. Ook werden er onrechtmatig foto's genomen en vingerafdrukken verzameld. Activiste José Bolwerk heeft over deze behandeling - met hulp van advocaat Erik Hummels - een klacht ingediend bij de Ombudsman.

Aangezien de marechaussee en de Luchtmachtbewakingsdienst vrijwel alle feiten over de behandeling ontkennen vraagt José aan alle betrokkenen contact met haar te leggen: 073-6564769; josebolwerk@freeler.nl

Ingezonden mededeling

Gezocht, voor humanitair project op Cuba

Muziekinstrumenten, geluidsapparatuur, fietsen, gereedschap, speelgoed, ijskast en diepvries.

Holanda Pro Derde Wereld,
Postbus 217,
2210 AE Noordwijkerhout,
06-51927041

VREDESKOERIER
't KAN ANDERS

'tKanAnders, vredeskoerier voor een leefbare wereld, is een gezamenlijke uitgave van Pais, Humanistisch Vredesberaad en Haags Vredes Platform.

Redactie: Gerard van Alkemade (eindredacteur), Jan Baan, Koos de Beus, Kees de Boer, Boyd Noorda, Bernadette Pilanen, Anke Polak, Barbara Smedema, Jan Taat, Hans Wiebenga, Sonja van Wier.

Redactieadres: Postbus 10500, 2501 HM Den Haag, 070-3658533 (Gerard van Alkemade); bgg: 0317-427491 (Jan Baan). Epost: kopij-tkananders@ddh.nl
Kopij voor het septembernummer (gezamenlijk nummer met ProcesNieuws-Kernwapens Weg!) moet 14 augustus 2004 bij de redactie zijn. De verantwoording voor de geplaatste artikelen ligt bij de auteurs.

Abonnementen (informatie en administratie): Pais, Vlamingstraat 82, 2611 LA Delft, tel/fax: 015-2121694.
't Kan Anders verschijnt:
a) 9 x per jaar als magazine van 12 blz.; oplage: 750. Jaarabonnement € 13,00. Proefabonnement (2 nrs) € 1,50;
b) 5 x per jaar als mini-editie van 4 blz.; oplage: 850. Jaarabonnement € 4,-. Abonneren: maak het juiste bedrag over op giro 9032987, t.n.v. 't Kan Anders, Delft. Voor lezers van v/h Haagse Vredeskoerier: giro 496449, t.n.v. Haag Vredes Platform, Den Haag. Wat u extra overmaakt wordt verwelkomd als gift voor het werk van de uitgevende organisaties!
Productie: Haags Vredes Platform
Opmaak: Christiaan la Poutré;
Druk: Adelante. ISSN 0925-5893

Steun met uw ideeën, actieve inzet of bijdrage:
• Haags Vredes Platform, Postbus 10500, 2501 HM Den Haag, 070-3658533, giro 496449; haagsvredesplatform@ddh.nl; www.ddh.nl/org/hvp; vergadering: 3de dinsdag v.d. maand (niet in aug), 20 u., Westeinde 58
• Humanistisch Vredesberaad, vd Duyn van Maasdamstr. 15, 1215 HS Hilversum, 035-6215817. Giro 79911 tnv HVB, Nieuwegein. www.humanistischvredesberaad.nl
• Vereniging Pais, Vlamingstraat 82, 2611 LA Delft, tel. en fax: 015-2121694, giro 4173490; pais@worldmail.nl; www.vredesbeweging.nl

Etnische zuivering in Palestina

Hierbij de toespraak van Hans Feddema, voorzitter van Stop de Bezetting, Leiden, afgelopen 5 juni in 'De Burcht' aldaar, ter opening van een tentoonstelling over de Israëlische Apartheidsmuur en als start van de landelijke campagne 'Stop de Muur-karavaan', die duurt tot eind 2004. De campagne wordt financieel ondersteund door HIVOS. De organisator, Initiatiefgroep Stop de Muur - samenwerkingsverband van Nederlands Palestina Komitee, Palestijnse Gemeenschap Nederland en Stop de Bezetting - benadert tal van groepen en organisaties in alle provincies, voor plaatselijke of regionale actie. Groepen die meedoen kunnen van de Initiatiefgroep de foto-tentoonstelling betrekken, en ook flyers, posters en ander infomateriaal. Ook kan de Initiatiefgroep suggesties voor activiteiten bieden en ter zake kundige sprekers leveren voor workshops, lezingen of discussies, alsmede musici of theatermensen.

Een muur staat voor scheiding, niet voor verbinding. Een muur staat voor apartheid, niet voor eenheid. Een muur staat voor repressie en niet voor vrede en eerlijk delen. Een muur staat voor uitsluiting en niet voor elkaar de hand reiken. Als je die toch gaat bouwen, in dit geval acht meter hoog en 650 km lang, geef je impliciet mislukking aan, de mislukking van je vroegere plan om tweeduizend jaar geschiedenis terug te draaien en een staat te stichten in andermans land.

Volkenrechterlijk kan tweeduizend jaar geschiedenis terugdraaien niet. Logisch, want anders zou het maar een janboel worden in de wereld. Maar als het dan toch bij uitzondering gebeurt via het VN-verdelingsbesluit van 1947, is het zaak vriendjes met de buren te worden. Uit brieven van joodse bezoekers van het gebied blijkt dat dit vanaf 1900 al niet lukte, dat de eerste zionisten zich 'hooghartig en vijandig' gedroegen jegens de autochtonen. Al gauw heerste de jungle van het recht van de sterkste, het Britse mandaatbestuur ten spijt. *Vriendjes met de buren? Alleen al de oorlog van 1948 was dramatisch, ook omdat die leidde tot ruim 750.000 vluchtelingen, beter gezegd verdrevenen. Er was sprake van een bewust beleid van 'transfer', zoals Israëlische historici Benny Morris en Ilian Pappe, mythen doorprikkend, boven tafel brachten. Het was etnische zuivering, erkent nu ook de Israëlische vredesbeweging.*

Vele Palestijnen leven daarom nog steeds in vluchtelingenkampen, ook al hebben 'nog levende vluchtelingen en hun kinderen' volkenrechterlijk recht op terugkeer. Maar Israël weigert dat. De VN gaf in 1947 Israël circa de helft van het vroegere 'Palestina', maar inmiddels is dat sinds 1967 al 78%. De Palestijnen hebben sinds 1967 Israël als bezetter op het resterende gedeelte van 22% achter de groene lijn. Maar ook dat kleine stukje 'bantoestan' wordt hen niet gegund. Er is 'landjepik' rondom Jeruzalem en via de joodse nederzettingen, waarvan Sharon nu eenzijdig en zonder vredesoverleg nota bene slechts een deel wil teruggeven. Ziehier de wortel van het probleem, er is geen sprake van eerlijk delen, van Palestijnen wordt steeds meer land afgepakt, wat hen naast de nu al zevenendertig jaar durende bezetting wanhopig en woedend maakt.

En nu komt daar ook nog de Apartheidsmuur bij. Ik deed enige jaren onderzoek als antropoloog in Zuid-Afrika tijdens de apartheid; ik verzeker u dat dat erg was, maar wat nu in Israël gebeurt met de Muur en het Israëlische geweld in Gaza enz.. slaat alles. Er worden bovendien internationale rechtsregels met voeten getreden. Ook als je de VN-sommatie in 1967 via resolutie 242 aan Israël om het Palestijnse gebied te ontruimen naast je neer legt, ben je gebonden aan wat de Vierde Conventie van Genève bepaalde inzake bezetting. Je mag bijvoorbeeld de bevolking niet molesteren noch hun huizen 'bulldozerend' vernietigen en ook niet als bezetter een deel van je eigen volk daar zich laten settelen, wat Israël allemaal wél doet. Hetzelfde geldt voor de Muur, die niet in Israël of precies op de groene lijn van 1967 wordt gebouwd, nee ver in bezet gebied, waardoor de boeren hun land doorsneden vinden en naast het economische leven ook het sociale leven wordt aangetast, zoals schoolgaan, ambulancevervoer, enz., enz., en bovendien in feite 43% van de Westoever wordt geannexeerd.

In de folder van Initiatiefgroep 'STOP DE MUUR!' zijn de exacte cijfers te lezen, bijv. dat 65% van de Palestijnse waterbronnen aan de Israëlische kant van de Muur komen te liggen en 865.000 mensen direct worden getroffen door die Muur. Israël gaat maar door met bouwen ondanks het feit dat de Algemene Vergadering van de VN die op 23 oktober 2003 als onrechtmatig veroordeelde en sinds dit voorjaar als casus voorlegde aan het Internationaal Gerechtshof in Den Haag.

Maar ook als daarvan deze zomer of later de uitspraak komt, moet er politieke en economische druk van onderop worden uitgeoefend om zo'n uitspraak geëffectueerd te krijgen. Vertel het aan anderen, maak de mensen bewust wat er gaande is, help de bezetting beëindigen, stop de apartheid in Israël en bezin u op drukmiddelen om Israël voor haar eigen bestwil tot de orde te roepen via uw politieke partij, uw vakvereniging of andere organisaties, via de EU, via de VN en de Veiligheidsraad.
Alleen door Palestijnen recht te doen, kan Israël in vrede leven met zijn buren; dat zal niet kunnen door een maar voortgaande landjepik, een maar voortdurende bezetting en een Apartheidsmuur.

Hans Feddema, met naast hem een deel van de fototentoonstelling. Foto: Wim Lankamp.

Informatie: Nederlands Palestina Komitee, Postbus 10520, 1001 EM Amsterdam, tel. 020-6246046 of 06-29212832 (vraag naar Janny Akkerman)

Laat de bal het werk doen

Er zijn mensen die geloven dat voetbal oorlog is, er zijn mensen die vinden dat oorlog erger is, er zijn er ook die vinden dat voetbal erger is. Ik hou van voetbal en van mij mag het oorlog totaal vervangen. Laten we erom spelen wanneer er een conflict is. Van de suprematie van de Amerikanen zou niets overblijven, daar vinden ze voetbal een sport voor wijven en mietjes. Ik kan zó 20 landen opnoemen die van de VS kunnen winnen: Japan, Nigeria, Senegal, Kameroen, Argentinië, Brazilië, Engeland, Nederland, Spanje enz.. Het zijn ook lang niet allemaal Europese landen. Azië, Afrika, Zuid-Amerika, hun kansen in de wereldpolitiek zouden sterk stijgen.

Het Palestina-conflict, de olie, Ierland, Hutu's en Tutsi's. Slechts gewapend met een paar voetbalschoenen en de bal als conventioneel projectiel. Negentig minuten op leven en dood. Eventueel gevolgd door een verlenging of strafschoppen en de onpartijdige scheidsrechter beslist in geval van twijfel. Rumsfeld, Saddam Hoessein, Blair en Bin Laden geschorst voor de komende drie wedstrijden. Om gezeur over grensgeschillen te voorkomen staan twee mannen van de VN met een witte vlag te zwaaien. Dan valt opeens op hoe vaak Israël en de VS buitenspel staan.

Natuurlijk zijn er weer vrouwen en wat verwijfde kerels die gaan zeuren dat er al zoveel voetbal op TV is. Maar ik weet zeker dat ik, wanneer we er rustig over praten, ze duidelijk kan maken dat het voor ieders bestwil is. Bovendien kunnen deze onsportievelingen een goed boek gaan lezen, een wandeling maken in Volkel zonder dat ze over een hek hoeven te klimmen, lui liggen op de Westbank zonder door Gretta Duisenberg met een cameraploeg op haar hielen gestoord te worden, met vrienden een boottocht doen op de Eufraat en de Tigris. Ze lezen de uitslagen wel in de krant.

Er is zojuist een nieuw Europees parlement gekozen en er wordt al jaren gepraat over een gezamenlijk Europees veiligheidsbeleid. Laten we kiezen voor een echt nieuw geluid. Laat mijn beleid het onze zijn, laat de bal het werk doen.

Harry Zevenbergen

Overzicht rechtszaken

Rechtszaken maken deel uit van de strijd. Aanwezigheid op de publieke tribune wordt op prijs gesteld. Houdt Akties tegen Kernwapens op de hoogte van dagvaardingen, boetes, schikkingsvoorstellen, seponeringen, uitspraken enz.. Schrijf of bel ATK, Spijkermakersstraat 28, 2512 ES, Den Haag, tel. 070-3890235. Financiële steun op rekening 30.87.39.744 van Akties tegen Kernwapens, Bolsward

• De rechtszaak tegen een activiste die op 5 december 2002 in haar eentje demonstreerde bij de VS-ambassade is uitgesteld; een nieuwe datum is nog niet bekend. Tijdens een zitting terzake begin 2003 in Den Haag wraakte zij de rechter.
• Op 24 juni dient voor de Haagse rechtbank het hoger beroep van een vredesactivist, één van de 17 die tijdens een Paaswake in 2002 bij de Israëlische ambassade werd gearresteerd. Prins Clausplein 60, Den Haag, 9.30 uur.
• Op 24 juni dient voor de Haagse politierechter, om 11.15 uur, Prins Clausplein 60, de zaak tegen twee activistes die op 9 januari 2004 bij de ABN-AMRO demonstreerden tegen de toenmalige betrokkenheid van de bank bij de productie van clusterbommen. Zij zouden de ingang van de bank hebben geblokkeerd. Op 1 juni legden vijf ooggetuigen en collega's van de activistes bij de Haagse rechtercommissaris hun ontlastende verklaringen af.

Vergeten

'Vergeetachtigheid ontstaat wanneer zij, die lange tijd gewend zijn aan de beschaafde orde zich de tijd niet meer kunnen herinneren waarin ze zich nog moesten afvragen of hun gewassen niet zouden worden weggeroofd voor ze geoogst konden worden en of hun kinderen niet door een zegevierende vijand als slaven zouden worden verkocht.'
(Lee Harris, Amerikaans filosoof, in Trouw, 17 april 2004)

Ze besluiten tot een kind. Ze hebben het lief en geven het een plezierig degelijke opvoeding met hier en daar een krummel waarde en een druppel norm. Het resultaat is doorgaans een fatsoenlijk mens. Als de puber beroepsmilitair wil worden - degelijk beroep en een goed belegde boterham niet waar? - hebben pa en moe nauwelijks bezwaren, het land dienen in vredestijd is eigenlijk best wel aardig. De intense zorgen van de babytijd twintig jaar geleden zijn vrijwel in de vergetelheid geraakt.

Maar het blijft geen vrede en de lieveling wordt er op uitgestuurd. Niet zo leuk, maar het schijnt daar echt heel veilig te wezen, zegt de minister... Tot de eerste van al die ex-handenbindertjes het leven er bij inschiet. Hee, aan die mogelijkheid hebben de ouders nou niet zo direct gedacht. Dat waren ze een beetje vergeten.

Pappa en mamma tobben nu toch en gaan twijfelen. Maar: geen nood! De krant kopt: 'Militairen Oranjekazerne twijfelen niet'. We moeten dus vertrouwen hebben, moeder, de regering zal het echt ook wel weten... Wat oorlog was en nog altijd is... ach, ze lazen er wel eens iets over maar gingen er altijd van uit dat jou nooit iets zou overkomen. Er wordt rond 4 mei wel eens over gesproken maar dat gaat toch meestal een beetje aan je voorbij. En 5 mei daarna is de dag van de vergetelheid en de lol.

Wanneer voltrekt zich de ramp binnen hun gezin? Waarom lieten ze het kind zo argeloos een vreselijke beslissing nemen? Omdat rampen zich altijd weer herhalen en het vergeten ervan tot menselijke deugd verheven werd misschien? Nog een keer Lee Harris: 'Individuele beschavingen komen op en gaan ten onder; maar in elk van die gevallen was de ondergang niet onvermijdelijk maar afhankelijk van de beslissingen - of het gebrek aan beslissingen - van de mensen wier voorvaderen de beschaving voor hen hadden gecreëerd, maar die het geheim vergeten waren hoe deze te behouden voor hun eigen kinderen.'

Miep Schreijers, Heemstede

Uit woede en verdriet om de slachtoffers van Israëls furie tegen de bevolking van Rafah in het zuiden van Gaza, demonstreerden tientallen leden van de Palestijnse gemeenschap in Nederland en hun sympathisanten 19 mei op het Haagse Plein, voor de ingang van de Kamer. Foto: gva

Huizen platleggen om tunnels te vinden...

Eind vorig jaar was ik in Palestina. In Jeruzalem, op de Westelijke Jordaanoever en in Gaza. Hoe kan ik dan nu stil blijven gezien de gebeurtenissen van de afgelopen weken daar? Het grijpt me aan wanneer ik de beelden zie van wat er zich in Rafah, het zuidelijkste plaatsje van de Gaza-Strip, afspeelt.

In november mocht ik het vluchtelingenkamp daar niet in, toen al wegens 'té onveilig'. 'Gewapende Palestijnen,.. weet-je wel?'. Aan de zuidrand, het dichtst bij de grens met Egypte, werden de huizen al platgegooid.

'Militaire zoekactie'

Ik bezocht later een gezin met 5 kinderen. Ze waren twee tenten aan het opzetten. Sinds 10 dagen leefden ze in een hok waar voorheen de geit, kippen en wat eenden rondhingen. Hun huis in Rafah was door bulldozers neergehaald nadat ze in alle vroegte uit het bed gelicht en op straat werden gezet voor een 'militaire zoekactie' in het kamp. Enkele uren later kon de man, vanop het dak van een woning verderop, toekijken hoe z'n woonst met alles wat hen dierbaar en kostbaar was, werd platgewalst. Opnieuw; want als kleine jongen had hij hetzelfde al meegemaakt, toen hij in 1948 samen met z'n familie uit hun huis,

Vervolg op bladzijde 6

Kamp gispt wapenlobby

Minister Kamp constateert: 'We hebben fregatten van een half miljard euro per stuk en investeren miljarden in jachtvliegtuigen. Maar iedere gek kan een mortiergranaat afvuren op ons kampement in Irak en wij hebben geen systeem om die granaten uit de lucht te knallen. Waarom hebben wij daar niet in geÏnvesteerd?' Kamp geeft ook meteen zijn antwoord: 'defensie' heeft teveel de oren laten hangen naar de lobby van de industrie.

De opmerking is vooral ingegeven door betrokkenheid bij de dood van een Nederlandse militair in Irak. Dit drama zal niet resulteren in ander beleid op defensie. Nederland levert troepen voor interventies en wil hiervoor beschikken over wapens als de Apache-gevechtshelikopter, JSF-gevechtsvliegtuigen en dure marineschepen. De verantwoordelijkheid leggen bij de lobby voor dit politieke beleid als een Nederlandse militair omkomt - is beneden peil.

Industrie denkt mee

De export van korvetten naar Indonesië wordt sterk bepleit vanuit de maritieme sector van de Nederlandse defensie-industrie. De levering is in de eerste plaats bedoeld om meer schepen die per stuk minder kosten aan de Nederlandse marine te slijten. Exporten zijn daarbij mooi meegenomen. De industrie ruikt haar kansen. Een aantal van de zware Nederlandse marineschepen kunnen ingeruild worden voor schepen die 'maar' een paar honderd miljoen kosten. De Nederlandse scheepsbouwindustrie schreef als onderbouwing hiervoor een lobbybrochure en schakelde Instituut Clingendael in, om hierover een 'objectieve studie' te schrijven. Dit

door Martin Broek, Campagne tegen Wapenhandel, Anna Spenglerstraat 71, 1054 NH Amsterdam tel. 00 31(0)20 6164684; amokmar@antenna.nl www.stopwapenhandel.org

mondde uit in een rapport waarin wordt gesteld hoe de Nederlandse marine zich in het komende decennium moet ontwikkelen en welke schepen daarvoor nodig zijn. Clingendael vindt de korvetten geschikt voor export. Dat is geen loze kreet aangezien de levering ervan aan Jakarta in een vergevorderd stadium is. Onlangs werd bekend dat de RABO-bank samen met de ING 95% van de financiering voor hun rekening nemen.

Philips en Israël

Philips levert onderdelen van Apache-gevechtshelikopters voor Israël. De leveringen lopen via de VS. De Nederlandse regering beloofde eind vorig jaar nog dat ze geen leveringen aan Israël toestaat. Dat blijkt een loze belofte. Antwoorden op Kamervragen komen erop neer dat de regering niets tegen de Philips-leveringen onderneemt. Er is immers geen sprake van leveringen aan Israël, maar aan de Verenigde Staten. Dat een aantal van de door Philips geleverde onderdelen volgens het bedrijf zelf uiteindelijk wel in Israël terecht komt, doet hier niets aan af. Immers het is niet van te voren bekend welke onderdelen waar terecht komen. Bovendien wil de producent in de VS zijn bedrijfsgegevens beschermen. Het Nederlandse wapenexportbeleid moet hier dan maar voor wijken. Omdat de wapenexportcontrole in de Verenigde Staten voldoende wordt geacht door de Nederlandse regering, mag Washington beslissen of een exportvergunning wordt afgegeven. Nederlandse wapenonderdelen kunnen daardoor ingezet worden voor buitenrechterlijke executies en militaire operaties in de Palestijnse gebieden. De Nederlandse regering wil hieraan niets veranderen 'mede vanuit het oogpunt van internationale samenwerking bij de ontwikkeling en productie van defensiematerieel'.

EADS

Onlangs was weer de aandeelhoudersvergadering van de Europese defensiereus EADS op Schiphol. Orders voor tientallen miljarden euro's werden gemeld om de aanwezige aandeelhouders te plezieren. EADS heeft in een paar jaar tijd een stevige positie gekregen tussen de grootste wapenfabrikanten ter wereld. Terwijl de militaire inspanningen van de Europese Unie langzamerhand meer aandacht krijgen in linkse publicaties beperkte de kritische noot tijdens deze vergadering zich tot een Belg en twee Nederlanders die kritische vragen stelden.

Tijdens het Festival Globalisering, te Amsterdam, 26-27 juni, organiseren het Indonesia-House, de Aceh Peace Alliance en Campagne tegen Wapenhandel, een werkgroep over de levering van korvetten en de oorlog in Atjeh; zie www.festival globalisering.nl voor tijdstip en plaats.

uit hun dorp verjaagd werd door het oprukkende Zionistische leger en vluchtte naar Rafah in de Gaza-strook. Nu waren ze ook daar verdreven en gevlucht naar het noorden, naar Khan Yunis waar ze deze akker en de stal nog hadden voor wat dieren en om groenten te kweken.

Hoeveel kan een mens hebben voordat hij breekt? Vraag het aan de honderden Gazanen die het recent meemaakten. Wat er vandaag gebeurt in Rafah is dus niet nieuw. Misschien wel de intensiteit waarmee het gebeurt - maar dat komt omdat Sharon in nauwe schoenen zit en het allemaal wat beter moet opschieten daar in de 'Strip'. Hij wil Gaza verlaten, het einde van de bezetting - onder luid applaus van zijn vrienden in het Witte Huis. Want dit is toch een teken van vrede, een stap in de richting van een waardige autonome Palestijnse staat? Niks is minder waar. In de kleine lettertjes behoudt Israël zich immers het recht voor om controle uit te oefenen op de buitengrenzen, het luchtruim, de kuststrook en de bodemrijkdom (lees: water) van Gaza. Dat wil dus zeggen dat Israël exact bepaalt wat en wie er (niet) binnen en buiten gaat in Gaza.

Probleem: grens met Egypte

En daar hadden/hebben ze nog een probleem; Gaza grenst in het zuiden aan Egypte. De Palestijnen zouden dus in theorie na het officiële einde van de bezetting van Gaza een buitengrens hebben met een andere (Arabische) staat. En dat kan niet waar zijn, want dan hebben de Gazanen een uitweg waarlangs ze handel kunnen drijven, waarlangs mensen kunnen bewegen, een kans op vrijheid, een kans op ontwikkeling, een kans op een menswaardige toekomst en is Israël zijn wurggreep op Gaza kwijt. Hoe lost Sharon dit probleem creatief op? **Wel, je bouwt gewoonweg een stukje Israël van enkele honderden meters breed tussen de officiële grens met Egypte en Palestina. Breed genoeg voor wat draad, hekken, een muur en wat militair machtsvertoon en dan is er geen grens meer tussen Egypte en Palestina!**

Binnen dit ingenieuze plan is Rafah een groot obstakel. Het vluchtelingenkamp is immers gebouwd tot vlakbij de Egyptische grens. Gedurende meer dan twee jaar is het Israëlische leger nu al bezig om alles, huizen incluis, in die geplande bufferzone systematisch plat te leggen. In Rafah loopt het allemaal wat moeilijk en traag. Dat heb je natuurlijk als je enkele honderden huizen moet wegvegen. Maar met een actie zoals de afgelopen weken schiet het wel op - je sluit het kamp af, je omsingelt het en gooit er dan wat raketten op en je schiet wat in het rond. Er vallen doden en terwijl de bewoners zich vervolgens uit de voeten maken om hun vel te redden, leg je hun huizen plat.

Gaat het om die tunnels?

Oh ja, en de tunnels! Want het gaat toch allemaal om die tunnels waarlangs Palestijnen wapens en munitie naar Gaza smokkelen?

Lieve mensen, laat ons even ernstig blijven. Op de grens hebben de Israëli al een scheidingsmuur gebouwd. Ik vermoed dat de Israëli met al hun strategisch inzicht zo'n ding stevig funderen in die zanderige woestijngrond van de Negev. Daar komt nog geen mol door, laat staan een Palestijn met een schepje en een emmer. Ze gaan toch geen honderden huizen platgooien om de ingang van een tunnel te vinden. Of, indien je het nog niet begrepen hebt: je wordt belogen. Of op z'n plat Vlaams; ze hebben u bij uw kloten als ge gelooft dat ze die huizen platleggen om tunnels te vinden.

Luc Laeremans, vrijwilliger Brussels 'Actieplatform Palestina'

Per tapijt

PIETJE VAN KIMSWERD

In de wolken, hoog in de lucht, op een vliegend tapijt Ahmed en Jessed. Hoe ze hier gekomen zijn weten ze niet. Of ze ooit weer thuis komen nog minder. Ze hebben zich nog nooit zo vrij gevoeld. Als vogeltjes zweven ze eerst boven Gaza. Hun tapijt, daar zit een gat in. Maar alles in Gaza is half kapot. Als-ie maar blijft vliegen. Dan is er niets aan de hand. Vogelgeluiden. Blauwe lucht. Als vroeger. Heel vroeger dan.
Geen gebrom van vliegtuigen. Maar wel een stip die snel naderbij komt. 'Een Apache', schrikt Jessed, 'die gluiperd. Die sluiperd. Zeg maar gauw: SIM SALABIM, APACHE VERDWIJN'. De toverspreuk werkt. De Apache blijkt opgelost.

Wat een panorama. Wat een wondermooi uitzicht. Wat een overzicht van de situatie op de grond. Hoog in de lucht Ahmed en Jessed. Als in vogelvlucht, ontrolt zich onder hen het land met zijn problemen. Want die zie je wel. Het land lijkt wel in vijven verdeeld. Vier stukken voor de ene partij. Die zien er verzorgd uit. Eénvijfde deel voor de andere partij. Daar rijden tanks en staan overal soldaten, wegversperringen, mensen die zich op allerlei manieren voortbewegen. Jongeren springen over een muur. Oude vrouwen klimmen in bochten moeizaam over muren heen. Dan zijn er in dat éénvijfde deel ook prachtige steden, onderling door nieuwe autowegen verbonden. En er zijn steden die krioelen van de mensen, met hopen puin en bergen huisvuil.

Een dikke groene lijn met een verroest oud hek erop loopt dwars door het land. Dat moet de bestandslijn van 1949 zijn, menen Ahmed en Jessed. Maar dan zien ze om dat éénvijfde deel ook nog eens een hoge muur. Wat een monster. Wat een raar verschijnsel. Met al die pantsergrachten ernaast en dat prikkeldraad. Als dit later een Chinese Muur moet worden, een attractie voor toeristen, dan weet je nu al zeker dat dat nooit lukt. Dit is te beschamend. Het IJzeren Gordijn moest toch ook gauw weg. Vooral niet meer aan denken.

Alle westerse staatshoofden zoals Kennedy en Willy Brand spraken zich toen tegen die muur uit, zegt Jessed. Weg met de prikkeldraadcultuur, zeiden ze. Leve de vrijheid. Met legereenheden en een luchtbrug werd dat omsingelde Berlijn verdedigd. Hoor je ze nu over diezelfde vrijheid praten terwijl de situatie van ons, Palestijnen, minstens zo benard is? Wat kunnen politici toch draaitollerig denken. Toen zeiden ze dat de muur een schande was. Nu zeggen ze van deze muur: 'als-ie op de Groene Lijn had gestaan, dan had niemand er wat van gezegd'. 'Dan had-ie gemogen', denken de mensen dan. Is dat soms een behoorlijke manier van nadenken?

Onze vliegende vrienden zitten vol van die muur. Die had er niet mogen staan. Nergens niet. En Nooit Niet. Het gaat om de vrijheid van mensen elkaar te mogen ontmoeten. Als het daar in Berlijn om ging, dan zou het er ook nu in Palestina om moeten gaan. Verdiept in hun brainstorming, ziet Ahmed nog net op tijd dat een Apache hen wil gaan enteren. Maar Jessed heeft de spreuk al gezegd. Sim Salabim, Apache verdwijn! Ook nu doet die het uitstekend. Maar wel op het nippertje. Dit zal Jesseds vrouw Aisha leuk vinden. Dat ze weer heelhuids thuiskomen. Die wil ook haar vloerkleed terug, om van haar mannen niet te spreken. Volgende keer mag ze mee, om onderweg voor het eten te zorgen.

Recht op Vrede! (tweede en laatste deel)

Taak vredesbeweging begin 21ste eeuw

De twintigste eeuw was de bloedigste ooit. In wezen is dat verwonderlijk. Op het gebied van wetenschap en technische toepassingen zijn in die eeuw heel knappe prestaties geleverd. Maar in het zonder geweld oplossen van grootschalige conflicten blijft de mensheid nog jammerlijk in gebreke. Wordt de 21ste eeuw even bloedig als de 20ste of nog erger?

Er is helaas brandstof genoeg voor. Wel is er een verschil met het begin van de 20ste eeuw. Oorlog wordt niet meer toegejuicht. Men gaat niet meer met bloemen naar het front. Maar het inzicht, de wil, de macht om tot duurzame vrede te geraken, om de drijfveren die tot oorlog kunnen leiden te beteugelen, ontbreken nog.

Kant: wettelijke regeling

Immanuel Kant [1)], schrijver van 'Zum Ewigen Frieden' was in zekere zin optimistisch. Het leek hem onwaarschijnlijk dat de natuur, of de voorzienigheid de mens zou hebben begiftigd met allerlei vermogens, wanneer het niet de bedoeling zou zijn dat die vermogens tot ontwikkeling zouden komen. Kant had overigens zijn verwachting niet zozeer op het individu gesteld alswel op een toekomstige wettelijke regeling tussen staten.

Op 10 november 1998 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een resolutie aan waarin de periode 2001-2010 werd uitgeroepen tot 'Het Decennium voor een Cultuur van Vrede en Geweldloosheid voor de kinderen van de wereld'. **De VN riepen daarbij naast de lidstaten ook niet-gouvernementele organisaties op in deze actief te zijn.**

Luttele jaren na 10 november 1998 lijkt het ridicuul. Niemand buiten de vredesbeweging heeft het meer over die oproep. Het kenmerkt de zwakte van de VN. Het kenmerkt ook wat we in de twintigste eeuw al meermalen zagen gebeuren. Mensen van goede (vredes)wil leggen zich vaak te veel en te snel neer bij wat men ervaart als een onvermijdelijke ontwikkeling. Hét grote voorbeeld daarvan is de goedkeuring in 1914 van de oorlogsbegrotingen, óók door mensen die vrede en internationale solidariteit hoog in het vaandel hadden. Het 'Ja, nu kan het helaas niet anders' heeft té vaak geklonken en zal nog vaak blijven klinken zolang we gevangen blijven in de huidige cultuur van geweldsdenken.

Cultuuromslag

Het wordt tijd dat de vredesbeweging in het geheel zich gaat richten op het bevorderen van de cultuuromslag waartoe de VN ook ons als niet-gouvernementele organisatie heeft opgeroepen!

Samen strijden voor een cultuur van vrede en geweldloosheid voor de kinderen van de wereld

Onze vredesbeweging kent vele organisaties. Sommige hebben ideële wortels tot in de 19e eeuw, de tijd van Bertha von Suttner [2)], vredesactiviste, schrijfster van 'Die Waffen Nieder'. Deze wortels werden en worden gevoed door afschuw van het oorlogsgebeuren, uitmondend in de radicale stellingname van non-coöperatie (geen man en geen cent voor het leger), met daarnaast de overtuiging dat tegelijkertijd grote aandacht moet worden gegeven aan de oorzaken die in de moderne tijd tot oorlog kunnen leiden.

In de twintigste eeuw zijn andere organisaties ontstaan, onder invloed van de emancipatiebeweging, als reactie op de atoombewapening, de kruisraketten of ter belichting van bepaalde facetten. Door middel van acties, juridische benadering of anderszins wordt bijgedragen aan een meer indringende zeggingskracht naar publieke opinie en politiek. Het huidig tijdsbestek met zijn toegenomen geweld in wereld en maatschappij maakt gezamenlijk optrekken van de vele organisaties broodnodig. Binnen het raam van de beoogde cultuuromslag kunnen ze elkaar aanvullen en ondersteunen. Bundeling is ook nodig, omdat praktisch niemand het gehele veld van oorzaken en verschijningsvormen van geweld in de huidige cultuur kan overzien. Bovendien, er zijn denkers en doeners, er zijn generalisten en specialisten. Samen zijn we sterker.

Motto

Samen strijden voor de cultuuromslag verdient een motto. De Verenigde Naties voegden aan de oproep voor een cultuur van vrede en geweldloosheid toe: 'Voor de kinderen van de wereld'. Pasgeborenen en toekomstige generaties hebben er recht op dat de mensheid zich ervoor inzet. 'Recht op Vrede' zou het motto kunnen zijn van de gezamenlijke vredesbeweging. Internationaal: 'Right to Peace'.

Koos de Beus

1). Vrede als deel van de geschiedenis, Herman Simissen. 't Kan Anders, 1991 nr. 2
2). Vrouwen vechten voor Vrede. Dr. W. H. Posthumus van der Goot. uitg. Van Loghum Slaterus-Arnhem. 1961.

Korte inhoud van het eerste deel van het artikel Recht op Vrede (zie het nummer van mei-juni 2004 van dit blad)

Oorlog, waarom, waartoe?

De rode draad in het verhaal begint bij de veronderstelling dat oorlogvoeren pas ontstond toen de mensheid zich als landbouwers vestigde, en daarmee bezit kreeg. Dat gebeurde het eerst in het Nabije Oosten, in het gebied van de grote rivieren. De geschreven geschiedenis verhaalt van onderling oorlogvoerende stadsstaten in Mesopotamië (Irak), vanaf ± 3000 v. Chr.. Sindsdien hebben veroveringsoorlogen de ontwikkeling van de mensheid begeleid, met in de laatste eeuwen steeds verschrikkelijker gevolgen.

Waarom steeds weer oorlog? De machtshonger van regeerders? Zeer zeker, maar de regeerders zij wisselden, doch het oorlogs'spel' ging door. Denkers als Thomas Hobbes en René Girard laten ons zien waar de oorzaak te vinden is, namelijk in de rivaliteit van mensen in een wereld van voortdurende schaarste. Jacques Ellul leert, dat de ontwikkeling van de techniek in brede zin de maatschappelijke ontwikkeling meer stuurt dan de mens dat zelf doet. Resultaat: de huidige situatie van een wereldwijd explosief gestegen mobiliteit van mensen, goederen en berichten. De daarbij wereldwijd toegenomen wrijvingspunten hebben geleid tot de huidige nauwelijks aan landsgrenzen gebonden oorlogssituatie.

Economische achtergronden van de Irakoorlog

Bijgaand een samenvatting van de inleiding van Peter Custers, gehouden tijdens het forum 'Economie en oorlog', georganiseerd door het Haags Vredes Platform-Den Haag tegen de 'Nieuwe Oorlog', 15 mei 2004. De samenvatting verscheen ook in 'Manifest'. Diverse onderdelen van Custers' inleiding zijn terug te vinden in de onlangs door hem geschreven 46 pagina's tellende brochure 'De Oorlog om Irak en het Amerikaanse Economisch Beleid', uitgebracht door XminY Solidariteitsfonds, De Wittenstraat 43-45, 1052 AL Amsterdam, 020-6279661

De discussie in de reguliere media over de achtergronden die tot de oorlog om Irak hebben geleid is vanaf de aanloop tot die oorlog, in juli/ augustus 2002, tot op de dag van vandaag voornamelijk gegaan over de geveinsde redenen voor die oorlog: aanvankelijk de geveinsde dreiging van bezit van massavernietingswapens door Saddam Hoessein, meer recentelijk de geveinsde doelstelling van verbreiding van democratie en respect voor mensenrechten in het Midden-Oosten. Beide hoofdredenen die de VS hebben aangevoerd, zijn intussen door de feiten weerlegd.

De verhalen die er momenteel in omloop zijn over mishandelingen, seksuele vernederingen en martelingen in de Abu Ghraib gevangenis van Bagdad laten zien dat ook de VS-pretentie, als zou men uit zijn op respect voor mensenrechten, op hypocrisie berust. Helaas wordt in de reguliere media maar mondjesmaat ingegaan op de economische achtergronden van de oorlog in Irak. En dat terwijl een analyse van de economische drijfveren beslist noodzakelijk is om het handelen van de VS te kunnen begrijpen.

De olie

De economische achtergronden van de oorlog die de Verenigde Staten en Groot-Brittannië in Irak voeren vallen - wat schematisch - te verdelen in een tweetal blokken van thema's. Onder het eerste blok valt onder meer het vraagstuk van de olie: het belang voor de VS van direct beheer over de oliebronnen van Irak, die de tweede grootste ter wereld zijn, en het belang van het verkrijgen van een grotere greep op de internationale olieprijzen.

De dollar

Een aanverwant thema is dat van de overheersende positie van de dollar als internationaal betalingsmiddel. Zoals in alternatieve media terecht is gesteld, nam Saddam Hoessein (in 1999) het besluit om voortaan te eisen, dat Irak voor zijn olie-exporten in euro's zou worden betaald, en waren de VS bang dat andere olie exporterende landen het Iraakse voorbeeld zouden volgen. Ook een deel van de schuldenproblematiek van de VS valt onder dit blok van thema's te rangschikken. De buitenlandse schuld van de VS, die met name sinds eind negentiger jaren heel snel gestegen is, houdt primair verband met het jaarlijkse tekort op de handelsbalans.

Conjunctuurbeleid

In onderstaand betoog wil ik het hebben over een ander blok van thema's, omdat dat in de openbare discussie het meest verwaarloosd wordt, te weten de samenhang tussen de oorlog om Irak en de ombuiging die er sinds het eind van de regeerperiode van Clinton heeft plaatsgehad in het conjunctuurbeleid van de VS. Globaal gezien kun je de economische conjunctuur met zijn op- en neergaande lijn in de VS sinds begin tachtiger jaren verdelen in een drietal periodes. Ten tijde van het presidentschap van Ronald Reagan was er sprake van een vrij rechtlijnig verband tussen de aankopen van wapensystemen en het monetaire beleid van de regering. Met name het beleid ten aanzien van rentestanden werd door militaire aanbestedingen bepaald. Maar omdat de afhankelijkheid van de militaire sector eind tachtiger jaren tot een kortstondige periodieke crisis leidde, moest de VS-regering zijn conjunctuurbeleid toen wel gaan bijstellen. Zo kregen we een decennium waarin de informaticasector de drijvende kracht van de economische groei werd. Maar sedert het eind van de negentiger jaren neemt de Amerikaanse regering, onder druk van het militair-industrieel complex, zijn toevlucht opnieuw tot militaire aankopen als hefboom voor economisch beleid.

Kapitaalconcentratie

Die verschuivingen in conjunctuurbeleid kunnen vrij makkelijk geïllustreerd worden aan de hand van het proces van kapitaalconcentratie, zoals dit sinds de tachtiger jaren verlopen is. Hierbij is sprake van verschuivingen die heel bewust gestuurd worden vanuit Washington. *In de tachtiger jaren was er sprake van grote belangstelling van civiele bedrijven voor opdrachten van het Pentagon. Omdat het Pentagon gul was met opdrachten en omdat er met leveranties van wapensystemen makkelijk superwinsten konden worden geboekt, kochten civiele monopoliebedrijven als General Motors militaire bedrijven op om van de situatie mee te kunnen profiteren.* Sinds eind tachtiger jaren is het patroon van kapitaalconcentraties echter ingrijpend gewijzigd. Volgens rapporten die zijn opgesteld voor het Pentagon was aan het eind van die conjunctuurperiode sprake van een massale uittrede van civiele bedrijven, die hun belangstelling voor militaire overheidsopdrachten verloren.

In een volgende periode, toen het budget van het Pentagon verder slonk, werden wapenbedrijven aangemoedigd om onderling samen te gaan. Helemaal in tegenspraak met de ideologie van de vrije concurrentie, en in tegenspraak met het officiële Amerikaanse ontmoedigingsbeleid t.a.v. monopolievorming, stuurde de regering-Clinton aan op fusies en overnames, om er zo voor te zorgen dat de productiecapaciteit van bedrijven in de militaire sector van de VS zou worden beschermd. Het resultaat is goed af te lezen uit artikelen, die in bladen als de Economist, en ook in het Jaarboek van de Zweedse onderzoeksinstelling Sipri, zijn gepubliceerd. Er bleven slechts een handjevol mammoetbedrijven over: Lockheed Martin, Northrop Grumman, Boeing, Raytheon en General Dynamics, en het aantal toeleveranciers per wapensysteem aan het Pentagon slonk. Deze fase in de geschiedenis van kapitaalconcentratie valt grofweg samen met de conjunctuurperiode van begin jaren '90 tot aan 1997-1998, waarin de productie van computer-hardware en software een beslissende invloed had op het groeiproces in de VS.

Machtspositie op Europese wapenmarkt

De afgelopen vijf à zes jaar hebben we te maken met een nieuw verschijnsel, dat van de Amerikaanse zucht naar zogenaamde 'transatlantische samenwerking'. Op nadrukkelijk advies van de VS-regering zoeken topbedrijven in de Amerikaanse militaire sector naar mogelijkheden om samenwerking te smeden met Europese militaire bedrijven, of om die over te nemen. Pikante voorbeelden zijn: de aankoop van het Duitse HDW, een van de grootste bouwers van onderzeeërs ter wereld, door het Amerikaanse investeringsfonds OEP ten gunste van het monopoliebedrijf Northrop Grumman; en de overname, wederom door een investeringsfonds uit de VS, van de Duitse bouwer van vliegtuigmotoren MTU. **Alle vijf bovengenoemde reuzenbedrijven uit de Amerikaanse militaire sector voeren op voorspraak van de regering in Washington een heel actief 'transatlantisch' beleid. De strategische betekenis daarvan: doorverwervingvanmachtsposities**

Achter de tafel vlnr Peter Custers, discussievoorzitter Aart Stevens en Mohammed Hassan. Foto: gva

op de Europese markt voor wapenaankopen hoopt de VS-regering te zorgen voor veel wapenexporten, zodat Amerikaanse militaire bedrijven in een tijd van stijgende militaire uitgaven in de VS niet opnieuw afhankelijk worden van Pentagon-opdrachten alleen.

Recessie

De voorbereidingen op de oorlog in Irak zijn begonnen in een tijd waarin de VS-economie in een recessie verkeerde, en moesten er mede voor zorgen dat de overgang naar een nieuwe conjuctuurperiode, waarin wapenaankopen net als in het Reagan-tijdperk voor macro-economisch stimuleringsbeleid worden gebruikt, zo 'soepel' mogelijk zou verlopen. De agressie-oorlog had voor de VS een functie als zogenaamde 'pump primer', doordat aankopen in het kader van de oorlog hielpen om de pomp aan het werk te krijgen, om een nieuwe groeiperiode te helpen inluiden. Die functie hebben de speciale aankopen van het Pentagon vooral vervuld voor bedrijven in de sector waar informatie-technologie wordt geproduceerd, en voor hun toeleveranciers. De recessie brak uit toen de verkopen van bedrijven in die sector plotseling kelderden. Uit cijfers, gepubliceerd in het Franse dagblad Le Monde blijkt dat het Pentagon bedrijven als IBM en Silicon Graphics door extra opdrachten over de grootste klap heen hielp.

Maar de oorlog om Irak lijkt ook bedoeld om te voorkomen dat er kritische vragen worden gesteld bij de toepassing, door de regering in Washington, van het beginsel van de zogenaamde 'multiplier'. Dit beginsel houdt in dat een regering bijna continue investeringen doet die een breed effect hebben op de economie, op de bereidheid van privé-bedrijven om eigen investeringen te doen. In de jaren voorafgaand aan de oorlog om Irak gaf de begroting van het Pentagon een sterk stijgende lijn te zien. Maar het macro-economische effect van de militaire bestedingen is nog aanzienlijk versterkt door het omvangrijke oorlogsbudget (87 miljard voor het eerste jaar) dat het Amerikaanse Congres in oktober van 2003 aangenomen heeft. Een Amerikaanse onderzoeker als Koziak voorspelt dat de stijging in militaire uitgaven de komende jaren doorzet, en veel groter zal zijn dan het Pentagon officieel toegeeft. Bovendien gaan - in strijd met de huidige militaire doctrine - onderzoeken naar de bouw van grote draagsystemen voor wapens, die de breedste macro-economische betekenis hebben, gewoon door.

Fundamentalisme en sociale tegenbindingen

HANS FEDDEMA

Is de islam aan het globaliseren zoals voorheen het christendom en het jodendom? Een bij Van Gennep uitgekomen boek van Oliver Roy over de islam beantwoordt die vraag positief. Er is nu nog wel fundamentalistisch verzet, maar Roy ziet de islamitische staat zeker evolueren in een burgerlijke. De Syrische Erasmusprijswinnaar en gasthoogleraar religie en moderniteit aan de Antwerpse universiteit Sadik Al-Azm voorspelt in een interview in Volzin 'het einde van het moslimfundamentalisme'. Hij noemt dit net als het Amerikaanse protestantse en het Europese katholieke fundamentalisme een afwijking, die tijdelijk naar geweld grijpt en veel leed veroorzaakt, zoals de vroegere Europese godsdienstoorlogen, de bloedige Algerijnse burgeroorlog van de jaren negentig of de 11 september-aanslagen op de Twin Towers. Maar bij gebrek aan resultaat kiest het fundamentalisme uiteindelijk eieren voor zijn geld. Hij wijst op het falen van de Algerijnse islamisten, op het feit dat Soedan, Iran en de Taliban de Arabieren niet echt vermochten te inspireren als rolmodel en vooral dat de radikale Moslimbroederschap in Egypte thans modernisme en democratie wil omarmen en de gewapende strijd afzweren. Al Qaida zou voorts nauwelijks banden met het volk hebben, en het zoeken in repressieve tegenacties veroorzakende spectaculaire aanslagen, maar qua leiderschap en financiële armslag op z'n retour zijn.

Sociologen noemen het fundamentalistisch geweld, meestal ontstaan uit angst voor moderniteit, een vorm van extreme sociale binding. In de loop van de geschiedenis zijn hierop de nodige antwoorden gegeven. In De Volkskrant van 19 mei '04 verwees Kees Schuyt in deze naar drie sociale tegenbindingen - die hij kwalificeert als belangrijke ontdekkingen - te weten:
1) het rechtsproces en de daaruit ontwikkelde nationale en internationale rechtsorde,
2) religieuze tolerantie in de 16e en 17e eeuw en
3) Gandhiaanse geweldloosheid.
Het betekent dat je: a) de maar doorgaande spiraal van doden via of vanwege zwarte magie, bloedwraak en andere 'vereisten' van familie-eer, stopt door de partijen in een rechtsprocedure samen te brengen, b) anders-denkenden niet meer te vuur en te zwaard hoeft te bestrijden, maar probeert te verdragen en c) de tegenspeler niet mag doden want die is eveneens een deel van de kosmos, of anders gezegd omdat ook deze kan groeien en een stuk 'waarheid' cq 'god' in zich heeft.

Deze ontdekkingen kun je een revolutie noemen, die in het Westen ten dele behoorlijk wortel schoot, ook al vallen we nog steeds weer periodiek terug. Bijvoorbeeld in de 20ste eeuw met Wereldoorlogen I en II en recent met de Amerikaanse ongeprovoceerde agressie tegen Irak, na Neurenberg een misdaad tegen de vrede genoemd. De Arabische wereld kende in het verleden perioden van hoge cultuur, maar ligt nu inzake deze drie sociale tegenbindingen achter. Democratie kan er niet van de ene dag op de andere worden ingevoerd, laat staan opgelegd. Misschien moet eerst vrijheid zonder veel democratie een kans krijgen. Primair lijkt dat de geweldsdreiging van het fundamentalisme - Sadik Al-Azm denkt aan stuiptrekkingen voor nog een periode van ruim tien jaar - snel opdroogt. Hoe minder spastisch en militaristisch we op fundamentalisme reageren en ook hoe minder het Westen de Arabieren in hun gevoel van vrijheid en eer aantast, des te eerder zal dat het geval kunnen zijn.

Forumdiscussie 'Economie en oorlog'

In het multi-etnische buurthuis op het Haagse Mandelaplein volgde afgelopen 15 mei een dertig-koppig publiek met grote interesse uiteenzettingen over de relatie tussen Economie en Oorlog. Het samenwerkingsverband Haags Vredes Platform-Den Haag tegen de 'Nieuwe Oorlog' had daartoe twee bekwame inleiders uitgenodigd, Drs. Mohammed Hassan en Dr. Peter Custers, beiden politicologen, qua visie verwant.

Mohammed Hassan is Midden-Oosten-deskundige. Hij diende zijn land, Ethiopië, als ambassadeur in de VS en de Benelux. Peter Custers werkt voor het solidariteitsfonds XminY en is vredesactivist; een samenvatting van zijn inleiding vindt u op pagina 8 in dit blad. Daarom kan in dit beknopte verslag worden volstaan met het vermelden van enkele gezichtspunten van Mohammed Hassan.

Hassan centreerde zijn betoog rondom de Irakoorlog. Volgens hem zijn de VS die begonnen uit economische zwakte. De VS kwamen uit de Tweede Wereldoorlog als dominante wereldmacht, met zo'n 50% van de wereldeconomie in handen. De daarop volgende Koude Oorlog ging voortdurend ten koste van Amerika's economische kracht. De anti-communistische 'roll back'-strategie jegens Korea kostten de VS zo'n 680 miljard dollar en de Vietnam-oorlog betekende een nog grotere economische aderlating. De verzwakking van de dollar tekende zich toen al af. In de jaren 70 redde de Saoedische petrodollar de VS-economie; de Saoedi's beschikken niet over een centrale bank en belegden - zeker in die jaren - hun dollartegoeden in de VS, en kochten daar grote hoeveelheden wapens. Zo werd Saoedi-Arabië de belangrijkste militaire macht - en 'waakhond van de VS' - in de Golf-regio.

De Golfoorlog van 1991 betekende voor de Saoedi's - met name voor de kleine heersende klasse - het verlies van omstreeks 100 miljard in Irak gedane investeringen. In de daarop volgende jaren werd die heersende klasse - met voorop de koninklijke familie - geconfronteerd met aanvallen op hun machtspositie: de intelligentsia, de handelsbourgeoisie en ook ulama's eisten democratisering; corruptiepraktijken van de machthebbers werden aan het licht gebracht. Deze liberale en ook onafhankelijke islamitische tendenzen kregen een massabasis en kunnen tot een revolutie leiden. Voor de ogen van de wereld is Saoedi-Arabië een instabiel land geworden. De heersers daar steunen des te meer op de VS. Daarom is het in hun belang dat de VS slagen in Irak.

Dat de VS de Irakoorlog begonnen werd mede ingegeven doordat het economisch embargo na 1991 dat land niet meer voldoende onder de duim hield. In die periode constateerden de Saoedi's en de VS dat buurlanden als Koeweit en Jordanië weer ambassades openden in Bagdad, dat Egypte handelsbetrekkingen begon, Irak opnieuw ging meetellen in de Arabische Liga, Syrië een oude pijplijn voor olie uit Irak weer openstelde en ook Turkije weer contact zocht met Irak. Dank zij de huidige oorlog werden de regionale toenaderingen tot Irak afgebroken en is deze olie-concurrent onder VS-curatele gebracht, tot genoegen van de Saoedische elite. Wat de VS betreft: een gewonnen Irakoorlog betekent meer controle over het leeuwendeel van de 'Arabische olie', aanwezig in Irak, Saoedi-Arabië en de andere Arabische Golfstaten. De VS-economie kan dan profiteren van een lagere olieprijs.

Tot slot een passage uit een recent boek [1] over de Irakoorlog, geschreven door Mohammed Hassan en de Belgische journalist David Pestieau. Het betreft een uitspraak van een hooggeplaatste Amerikaanse militair: *'De rol van het Amerikaanse leger bestaat erin de wereld veilig te houden voor de Amerikaanse economie. Om dat doel te bereiken zijn wij bereid een aanvaardbaar aantal mensen te doden.'* gva

1) 'Oog in oog met de bezetting'; uitgeverij EPO, 2004, ISBN 9064453357

Filmbespreking

Het loon van de angst

Onder de titel 'De olifant die angst heet' besprak Auke Hulst in Vrij Nederland (6-3-2004) de film 'Elephant' van Gus van Sant. Het nu volgende is een samenvatting van die bespreking.

Na Michael Moore's film 'Bowling for Columbine' die ingaat op de achterliggende oorzaken van de schietpartij op de Columbine Highschool, kiest Van Sant voor een pure registratie van de (gespeelde) gebeurtenissen. 'Elephant' is een ziekmakende kijkervaring. De olifant uit de titel is het geweld: de dreigende kracht die alom is, maar door niemand wordt gezien.

In 'Bowling for Columbine' richt Moore zich op de heersende angst in de moderne samenleving. Angst die gevoed wordt door de wapenlobby, opportunistische politici en door commerciële media. En die angst vormt een bron van veel agressie. Door een selectieve verslaggeving en overtrokken kreten vanuit de politiek ontstaat een onevenwichtig beeld van de werkelijkheid. Mensen worden bang gehouden. Gedreven door de commercie geven de media een onevenwichtig beeld van de samenleving, waardoor er een collectieve angstpsychose ontstaat.

Die angstcultuur is inmiddels karakteristiek geworden voor de gehele westerse samenleving. Door tv-programma's, films en computerspelletjes wordt terloops, soms ronduit het geweld geïdealiseerd en dat kleurt haast vanzelf het denken.

Van Sant: prestatiemaatschappij

Maar Van Sant wijst vooral op een ander element: de angst die aangewakkerd wordt door de prestatiemaatschappij. In de film wordt zelfs gesuggereerd dat dit de hoofdoorzaak is van het geweld. Als gevolg van een te grote nadruk op presteren ontstaat sociale desintegratie met als gevolg een onderlinge minachting en verlies aan hoop en perspectief voor de toekomst. En dan worden mensen gevaarlijk. Vooral de media vergroten die sociale druk. Het perverse van de prestatiemaatschappij is dat ze ingekleurd wordt met de notie van de 'eigen verantwoordelijkheid'. Gemiste kansen zijn dan je eigen schuld. Veel ouders zien niet hoe hun kroost wegzakt in een destructieve logica. De Amerikaanse schrijver Kurt Vonnegut junior zag dertig jaar geleden al dat de individualisering mensen zou veranderen in angstige, manipuleerbare consumenten.
'Ze willen dat we eenzaam zijn, ze willen dat we ons verschansen in onze huizen, alleen met vrouw en kinderen, televisie kijkend zodat we gemanipuleerd kunnen worden.'

De angst en het resulterend geweld zijn dus niet alleen het gevolg van de wapenlobby, politiek opportunisme en commerciële belangen maar vooral van het wegvallen van sociale zekerheden. Als de mens, als sociaal wezen, zijn sociale waarde verliest, komen ook zijn normen onder druk te staan. Zoveel wordt onomstotelijk duidelijk uit 'Elephant'.

Rein Heijne, Rotterdam

Aankondiging

Boek over leven in Gaza

Het nieuwe boek van Anja Meulenbelt gaat over het dagelijks leven in Gaza en heet 'Habibi, Habibi' ofwel 'Liefje, Liefje'. Het zijn verhalen over mensen in de Gazastrook.

Iets uit de aankondiging: 'Wij maken kennis met de chauffeur Rommel, die voor de tweede keer trouwt zonder het zijn eerste vrouw te vertellen. Met Dalia, die opnieuw zwanger is. Met Ramadan die nooit zonder gezelschap zit, hoewel hij vrijgezel is. Met Haider Abdel Shaffi, de Palestijnse intellectueel die treurt om de dood van een joodse vriend.'
Anja Meulenbelt is vele malen in Gaza geweest en kent de problematiek. Zij is de drijvende kracht in de Stichting Kifaia die geld inzamelt om hulp te verlenen aan Palestijnse invaliden. Vermoedelijk een boeiend boek. Bij voorbaat warm aanbevolen. SvW.

Uitgever: Veen Magazines;
prijs € 19,95, ISBN 9076988412

AKTIE AGENDA

Dit is een selectie uit de landelijke Aktie Agenda © van Omslag en Socia Media. De meest recente en volledige versie van de Aktie Agenda staat op www.aktieagenda.nl (u kunt hier ook zelf agendapunten invoeren).

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

• *Elke woensdag 18:30-20:00* **Stiltekring bij kerk op Dorpsplein, Koudekerke**. Lidy Weststrate, 0118-552170

• *Elke eerste woensdag van de maand 13:00-14:00* **Stille wake tegen investeren in wapenindustrie en wapenhandel**. Beursplein (voor de Beurs van Berlage), Amsterdam. Franciscaanse Vredeswacht e.a

• *Elke woensdag 17:30-18:00* **Wekelijkse Stiltekring Voor de Vrede**. Op het Stationsplen, Enschede, Doopsgezinde Gemeente Twente Oost 053-4763341. janatie@planet.nl; www.dgtwenteoost.doopsgezind.nl

• *Elke eerste donderdag van de maand 18:00-19:00* **stille wake voor wereldvrede. Carnegieplein, Den Haag**. Silence for Peace.
070-3604510. irenevans@hetnet.nl

• *Elke donderdag 19:00* **Vredeswake met vredeskaarsjes**. Op de Brink, Deventer

• *Elke donderdag 15:30 tot 16:30* **Picket-Line Vredeswake tegen de Oorlogen van de VS**. Lange Voorhout voor VS-ambassade, Den Haag. Haags Vredes Platform. 070-3251102. gfrijstein168@freeler.nl

• *Elke laatste zaterdag v/d maand 12:00-12:30* **Kring voor de Vrede**. Hoek Markt/Sprongstraat, Zutphen; J. de Vries. 0575-526807.

• *Elke eerste zaterdag van de maand vanaf za 4 sep 2004 12:00* **Stiltekring 'In plaats van geweld: stilte voor de vrede en ruimte voor dialoog'**. Een stiltekring van ca 30 minuten. Breestraat, ter hoogte van C&A, Beverwijk. Raad van Kerken Beverwijk, het Vredesplatform en de werkgroep 'Moslims en Christenen'. 0251-253866 (Cees van der Steen). cf.vandersteen@planet.nl

• *Om de week op zaterdag 13:00-14:00* **Stille wake 'Israël stop de bezetting van Gaza en Westoever!'**. Wake door mannen en vrouwen in het zwart gekleed. Voor het stadhuis, Groningen. Vrouwen in het Zwart, Groningen.
050-3021940 (Maatje Visbeen).
janny.beekman@wanadoo.nl,
www.vrouweninhetzwart.nl

MEERDAAGSE ACTIVITEITEN

• *t/m vr 17 sep* **Expositie ter nagedachtenis aan de genocide in Rwanda** 10 jaar geleden. In het kader van de manifestatie 'Vooruitblik op vrede en ontwikkeling in Centraal Afrika'. Inkijkmuseum, Dommelstraat 2a, Eindhoven. gratis. Vereniging Dusabane e.a.. 06-53523896. info@80questions.net www.cultuurnet.nl/weblog/museum.asp

• ***za 26 jun t/m zo 27 jun*** **Festival Globalisering. Met gevarieerd inhoudelijk en cultureel programma. Het festival heeft tot doel om globalisering bij een breed publiek op de kaart te zetten en maatschappelijke discussie op gang te brengen. Roeterstr. 15, Universiteit van**

Zaterdag 26 juni om 13.00 uur, Dam, Amsterdam

Demonstratie tegen de bezetting van Irak en Palestina

Komitee Marokkaanse Arbeiders Nederland, Emcemo, Palestijnse Gemeenschap Nederland, Internationale Socialisten.
06-28623741
initiatief26juni@yahoo.com
www.internationalesocialisten.org

De Aktie Agenda: na vijftien jaar nog actueler!

De Aktie Agenda viert haar 15 jarig jubileum met een nieuwe website en nieuwe mogelijkheden:
- Selecteren op onderwerp
- Selecteren op plaats
- Selecteren op onderwerp en plaats
- Zoeken op trefwoorden
- Meer mogelijkheden bij invoeren agendapunten
- De agenda wordt nu meermalen per dag bijgewerkt

De Aktie Agenda speelt een belangrijke rol in de publiciteit voor maatschappelijke activiteiten. Onder de honderden abonnees die wekelijk of maandelijks een Aktie Agenda per e-mail ontvangen, bevinden zich veel media. Ook de website wordt veel door de media geraadpleegd.

Mensen die zich willen inzetten voor een betere wereld, kunnen via de Aktie Agenda talloze evenementen, lezingen, cursussen en andere activiteiten vinden, medestanders zoeken en natuurlijk publiciteit maken voor eigen activiteiten. De Aktie Agenda is een referentie geworden van en voor maatschappelijke activiteiten in Nederland.

Vijftien jaar
De Aktie Agenda ontstond in 1989 als service van de AKTIE-bank, een videotex-systeem uit de tijd dat internet nog nauwelijks werd gebruikt. De AKTIE-bank was een initiatief van Socia Media uit Den Haag. Vanaf 1994 is de Aktie Agenda een samenwerkingsproject van Socia Media en Omslag, Werkplaats voor Duurzame Ontwikkeling.

De Aktie Agenda zoekt nieuwe correspondenten, die agendapunten (uit hun regio, hun organisatie of hun vakgebied) willen invoeren.

Meer informatie bij:
- Dick Verheul (Omslag, Werkplaats voor Duurzame Ontwikkeling) 040-2910295
- Boyd Noorda (Socia Media, media in dienst van samenleving en cultuur) 070 3654124
- Aktie Agenda website: www.aktieagenda.nl

AKTIE AGENDA

Amsterdam. gratis. Stichting Festival Globalisering. 030-2447579, 06-12450627, convivial@hi.nl

• *za 26 jun t/m vr 2 jul* **Europese actieweek tegen de oorlog in Irak en de aanvallen op de Palestijnen**. Zaterdag 26 juni demonstraties in veel Europese steden (13u Dam, Amsterdam). Oproep van de 'European Anti war Assembly'. 06-28623741. initiatief26juni@yahoo.com , vredessite.nl/nieuweoorlog/

• *ma 12 jul t/m vr 16 jul* **Oriëntatieweek School voor Vrede**. Voor jonge mensen 18-30 om actief vrede in henzelf en om hen heen te bevorderen. Meditatie, gebed, geestelijke lezing, filosofie en yoga, creatief ambachtelijk werk, dienstverlening, antropologie en filosofie. Herenweg 85, Egmond-Binnen. ± € 125,- (laag/hoog tarief), incl. verblijf en studiemateriaal. Liobaklooster en Stichting Filosofie en Meditatie. 072-5070760. info@cynham.nl www.liobaklooster.nl

• *vr 16 jul t/m zo 18 jul* **Debatteren en aktievoeren; Klimaatconferentie**. Tegelijk met de 25 milieuministers van de EU, die een informeel top-overleg hebben. Met debatten, lezingen, workshops en ludieke acties. Ook ruimte om zelf iets te organiseren. Slaapplaatsen en biologisch veg. catering aanwezig. Maastricht. Friends of the Earth (Milieudefensie). 020-6262620.
pieter.rietman@milieudefensie.nl

• *zo 18 jul t/m vr 23 jul* ***Antimilitaristische aktiewandeltocht Is Het Hier Oorlog?*** *Kamperen en wandelen ong. 20 km per dag uit protest tegen militaire deelname aan de Nijmeegse Vierdaagse in dezelfde week. Camping de Watertoren, Steenovenstraat 137; Antwerpen/Berendrecht (Be). Ongeveer € 10 per dag. Is Het Hier Oorlog?. 038-4653319 (tot 22:00). a.ja@planet.nl*

• *do 29 jul t/m di 3 aug* **Festival Landjuweel. Niet-commercieel openluchtconcours zonder prijzen, voor kunstenaars en artiesten van overal en elders**. Met nadruk op participatie, dus alles zelf doen! Zo ontstaat tijdelijke stad van talloze bouwsels met theaters, tingel-tangels, luxe en louche gelegenheden, triomfbogen, uitkijktorens en plaggenhutten. Ruigoord. 20 euro voor een hele week kamperen, muziek, theater, happening en plezier. Landjuweel en het Amsterdams Ballon Gezelschap. landjuweel@ruigoord.nl, www.ruigoord.nl/E02landjwlindex.htm

• ***vr 3 sep t/m zo 5 sep*** **Cursus Vormgeven aan vredescultuur. Door Sander Bloemendaal (inzet van lichaamstaal) en Marlies Tjallingii (geweldloze communicatie). Hoe nieuw gedrag je kan helpen vrede in jezelf en om je heen te creëren. Het Vlinderhofke, Sint Geertruid. 038-4608461. www.ruzieleerschool.nl**

EENDAAGSE ACTIVITEITEN

• ***za 26 jun 14:00*** **Demonstratie PLEUROParade, een kritische mix van streetrave en demonstratie tegen de schijnheilige EU-propaganda; in het kader van Nederlands voorzitterschap van de EU vanaf 1 juli. Domplein, Utrecht. Axiekomitee EuNEE. 06-23555247. pleuroparade@yahoo.com, eu.eurodusnie.nl//04/1060.shtml**

• *zo 27 jun* **Open Dag Eco-Festijn op De Kleine Aarde**. Grote zomermarkt met uitgebreide infomarkt, kinderactiviteiten en heerlijke hapjes. Het Klaverblad 1, Boxtel. De Kleine Aarde. 0411-684921. info@dekleineaarde.nl, www.dekleineaarde.nl

• *di 29 jun 20:00* **Debat Vreemde ogen. Europese buitenlanders over ons**. Nederlander is identiteit kwijt en wil die weer terug. Welk beeld zal verrijzen uit de as van de tolerante, vooruitstrevende, hardwerkende eurofiele Nederlander? Wij weten het niet. Misschien kunnen buitenlanders ons hierbij helpen? Lutherse Kerk, Hamburgerstraat 9, Utrecht. Gratis. Debatcentrum Tumult ism. Fonds voor Europa.030-2332430.info@tumultdebat.nl, www.TUMULTdebat.nl

• *za 3 jul* **Training Hoe stop ik een uitzetting?**. Eindhoven. Bel voor lokatie. De Activistenschool. 06-18765922. paars elangkous@hotmail.com, www.activistenschool.nl

• *ma 5 jul, 16 aug en 6 sep* **Themadagen: Natuurgebied** Grebbeberg / Blauwe Kamer (5-7), Bepalen van waterkwaliteit (16-8) en Kweldervegetatie (6-9). Inzicht en ervaring opdoen aangaande natuur en ecologisch beheer. Fort Vechten, Marsdijk 2, Bunnik. € 25. Stichting Werk aan de Linie. 030-6565285 / 06-44582392. wirtz@nieuwland.nl

• *za 10 jul* **Fietstocht Noord-Brabant. 43 km met bezoek aan De Kleine Aarde** (DKA) in Boxtel. Aantal deelnemers 14-20. € 20,50 incl. fiets en rondleiding + consumptie DKA. Bij aanmelding en betaling na 19 juni: + € 1,50. 0182-698386. vonk@heins.demon.nl

• *do 15 jul 23:00* **De Donderdag Documentaire. Verloren paradijs ligt in Palestina.** De Palestijnse filmmaakster Ebtisam Mara'ana gaat op zoek naar haar verleden en naar een activist 'Sou'ad', gevangen gezet voor zwaaien met PLO-vlag. Hij is nu mensenrechtenadvocaat in Engeland. Ikon, Ned 1, www.donderdagdocumentaire.nl

• *za 17 jul* **Ludieke actie: Flessenpost voor klimaatverandering**. EU-milieuministers krijgen tijdens de klimaattop aansporingen om met echte reductiemaatregelen te komen t.a.v. energieverbruik (1% per jaar). Maastricht. Tot 10 juli post aanleveren via onderstaande website. Milieudefensie, Friends of the Earth. 020-6262620.
sosclimate@milieudefensie.nl
www.milieudefensie.nl/klimaat

• ***za 7 aug 13.00*** **Vredeswake Franciscaanse Vredeswacht. Ter nagedachtenis aan Hiroshima en Nagasaki. Het Binnenhof, Den Haag. 023-5658469. vredeswacht@hetnet.nl, franciscaanse vredeswacht.nl**

• *do 9 sep 14.00-16.30 uur* **Studiemiddag vreemdelingen- & vluchtelingenbeleid**. Over recente en komende wijzigingen in vreemdelingenwet. Willemstraat 59, Eindhoven. gratis. Vreemdelingen Informatie Punt Eindhoven. 040-2335821. pap@iae.nl, www.eindhoven.nl/gsb

• ***za 11 sep t/m zo 12 sep*** **'Start-conferentie' van AnderNieuws.Net. Onafhankelijke media, mediamakers en belanghebbende organisaties onderzoeken de mogelijkheden voor samenwerking en verbreding van het draagvlak. Plaats nog onbekend. Vooraf opgeven, mede-organisatoren gezocht. Org.: AnderNieuws.Net. Info: 070-3654124; ann@ddh.nl Web: andernieuws.net**

*Zaterdag 11 sep*tember

Prijsuitreiking vierde Kees Koning Vredesprijs

Tijdens deze bijeenkomst wordt een lezing gehouden die verband houdt met de winnaar. 12:00-16:00, ACU, Voorstraat 71, Utrecht. **Kandidering nog tot 1 juli: 0228-316107 (Cor Edelenbosch).** PSP'92. 020-4002974. www.psp92.nl

Zaterdag 7 augustus 10:00-18:00

Hiroshimaherdenking

Tentoonstelling, handtekeningactie, contact met publiek. Informatie, ook over na 1945 ontwikkelde kernwapens en stand van zaken kernontwapening. Sint Antoniesluis (nabij Waterlooplein, lijn 9), Amsterdam. Hulp is welkom! Zeven vrouwen- e.a. vredesorganisaties. 020-6716380/6734535. c.vandergaag@chello.nl